

Stenalt – et stykke Italien på Djursland

Djursland er begavet med en perlerække af herregårde med smukke hovedbygninger. Hver med sit særpræg – men alligevel stikker Stenalts hovedbygning frem som noget helt for sig.

Stenalt, der ligger ved Ørsted, er det seneste halve snes år blevet kendt for godsejer Dorte Mette Jensens besætning af malkegeder. Men her skal vi alene høre om Stenalts ganske unikke hovedbygning. En bygning, der blev restaureret af ejerne siden 1992, Dorte Mette Jensen og Arne Fremmich. Restaureringen gav dem den fornemme Europa Nostra-pris i 1994. Samme pris fik ægteparret i 1998 for restaureringen af Molskroen, som de ejede i nogle år. Arkitekt i begge tilfælde var Jørgen Overby.

Stenalts hovedbygning fremtræder i en meget symmetrisk og regelret stil, uden tårne og spir, men dog omgivet af en voldgrav, som sig hør og bør for en herregård.

Forklaringen på den "fremmede fugl" i det danske herregårdsmiljø er, at ejeren fra 1787, greve Preben Brahe Schack, havde rejst meget i Italien og her var blevet betaget af renæssance-arkitekten Andrea Palladios landsteder, såkaldte villaer, som præger Palladios hjemegn omkring Vicenza og Venezia i Norditalien.

Palladio var renæssancens forbillede som arkitekt. Han havde studeret den romerske oldtids arkitekt Vitruvius og dennes lære om søjlerækker og proportioner. Palladios bygninger stammer fra midten af 1500-tallet, og de gav i England anledning til en bølge af "palladianisme" i begyndelsen af 1600-tallet og endda "neo-palladianisme" et århundrede senere. I Danmark er Stenalt derimod det eneste forsøg på at bygge en "Palladio-villa".

Da Preben Brahe Schack overtog Stenalt var han tilsyneladende opsat på at få sig en hovedbygning, som han havde set dem i Italien. Han hyrede tidens "hotteste" jyske arkitekt, Anders Kruuse fra Horsens, der på Djursland allerede var kendt for Ebeltofts dengang nye rådhus på Torvet, samt Lyngsbækgaards og Quelstrups hovedbygninger.

En opgave som den, greven på Stenalt nu stillede Anders Kruuse, havde den erfarne og feterede arkitekt dog ikke haft før. Men han tog den på sig, kontrakten blev indgået i 1799, og i 1806 stod den nye hovedbygning færdig.

Kendere af arkitektur mener, at man godt kan se, at Anders Kruse ikke helt mestrede Palladios stil. Vinduerne i øverste stokværk er for store, aflange og smalle, og heller ikke de "magre" pilastre passer helt til bygningens proportioner. De besmykkede vinduer i gavlenderne giver et uroligt indtryk. Måske er det disse forhold, der afspejler sig i historien om, at greven under sit ophold i Italien var blevet forlovet med en underskøn italienerinde, som han ville give en bolig, hun kunne

føle sig hjemme i. Men ak, da damen ankom til Stenalts og så den nye herskabsbolig fra broen over voldgraven, beordrede hun i rædsel over synet vognen at vende om – og hun er ikke set siden.

Jeg deler ikke omtalte dames skræk over Stenalts hovedbygning, men finder det tværtimod fascinerende at finde denne fremmede fugl fra det solrige Italien i kølige danske omgivelser.

Stenalts hovedbygning blev oprindelig omgivet af en italiensk-inspireret park og er beregnet til at kunne ses frit fra alle sider, hvilket de høje træer nu forhindrer. Men smuk og særpræget tager bygningen sig under alle omstændigheder ud.

Skrevet af Vilfred Friborg Hansen til Djurslandsposten 2015